

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/28/2023
Identifikačné číslo spisu:	8210204565
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8210204565.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Svetlovskej a členov senátu JUDr. Nory Halmovej a JUDr. Ing. Mária Dubaňa, v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti SCOMA, a. s., Bardejov, Mičkova 31, IČO: 36 457 094, zastúpenej advokátkou JUDr. Martinou Mrázovou, Bratislava, Šoltésovej 20, proti žalovaným 1/ Prešovský samosprávny kraj, Prešov, Námestie mieru 2, 2/ Gymnázium Leonarda Stöckela, Bardejov, Jiráskova 12, IČO: 00 161 911, 3/ Stredná priemyselná škola Bardejov, Bardejov, Komenského 5, IČO: 00 161 705, žalovaní 2/ a 3/ právne zastúpení advokátom JUDr. Jozefom Stašákom, Bardejov, Andraščíkova 3, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 4C/149/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 05. októbra 2022 sp. zn. 13Co/29/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaným 2/ a 3/ p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovanému 1/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 16. februára 2018 č. k. 4C/149/2010-551 I. uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 54.583,46 eura s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 54.583,46 eura od 10. augusta 2010 do zaplatenia; II. v prevyšujúcej časti žalobu voči žalovanému 1/ zamietol, III. žalobu voči žalovaným 2/ a 3/ zamietol, IV. priznal žalobkyni voči žalovanému 1/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 19,64 %, V. žalovaným 2/ a 3/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na čl. 20 ods. 1, ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, § 123, § 124, § 128 ods. 2, § 488, § 489, § 451 ods. 1, § 451 ods. 2, § 454, § 456, § 151n ods. 1, § 151n ods. 2, § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 1, ods. 3, § 2 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 3 ods. 1, § 4 ods. 1, ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z., § 1 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. h), ods. 5, § 4 ods. 1 písm. f), písm. k), § 10 ods. 1, ods. 2 zákona č. 302/2001 Z. z., § 3 ods. 1, § 6 ods. 1, ods. 2, ods. 3 zákona č. 446/2001 Z. z. a § 261 ods. 2, § 369 ods. 1, ods. 2 Obchodného zákonníka mal

za preukázané, že na pozemkoch, ktoré sú vo vlastníctve žalobkyne, a to parc. č. XXXX/X, parc. č. XXXX/X, par. č. XXXX/X, parc. č. XXXX/X a parc. č. XXXX/X sú postavené stavby v katastri nehnuteľností evidované ako budovy pre školstvo, na vzdelávanie a výskum, ktorých vlastníkom je žalovaný 1/, ktorý tieto zveril do správy žalovaným 2/ a 3/, pričom spolu so susediacimi parcelami vo vlastníctve žalobkyne parc. č. XXXX/X, parc. č. XXXX/X, parc. č. XXXX/X tvoria jeden školský areál, v ktorom pôsobia žalovaní v 2/ a 3/ ako vzdelávacie inštitúcie. Ako súd prvej inštancie ďalej uviedol, v prvom období od 27. novembra 2008 do 30. júna 2009 neexistoval žiadny právny dôvod, na základe ktorého by bol upravený vzťah medzi žalobkyňou ako vlastníkom pozemkov na jednej strane a žalovaným 1/ ako vlastníkom budov na nich postavených a žalovanými 2/ a 3/ ako subjektmi vykonávajúcich svoju činnosť na pozemkoch žalobkyne a v budovách žalovaného 1/ na druhej strane. Zároveň mal súd prvej inštancie za jednoznačne preukázané, že povinným subjektom na vydanie bezdôvodného obohatenia žalobkyne je iba žalovaný 1/, ktorý sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil, keďže na naplnenie svojich zákonných povinností (úloh) v oblasti výchovy a vzdelávania síce zriadil žalovaných 2/ a 3/ ako svoje rozpočtové organizácie, avšak nezabezpečil im dostatočné materiálne zabezpečenie na naplnenie im zverených úloh a preto pri naplňaní zákonných úloh žalovaného 1/ jeho správcovia využívali bez právneho titulu pozemky žalobkyne. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie konštatoval nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaných 2/ a 3/, keďže pri užívaní pozemkov žalobkyne vystupovali iba ako správcovia žalovaného 1/ konajúci pri správe zvereného majetku v jeho mene. Pri určení výšky bezdôvodného obohatenia súd prvej inštancie vychádzal zo záverov znaleckých posudkov s tým, že právny vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným 1/ posúdil ako obchodnoprávny záväzkový vzťah, keďže ide o vzťah medzi žalovaným 1/ ako samosprávnou územnou jednotkou pri zabezpečovaní verejných potrieb (zabezpečovanie výchovy a vzdelávania obyvateľom kraja) a žalobkyňou ako podnikateľom (obchodná spoločnosť zapísaná v obchodnom registri) pri podnikateľskej činnosti, a v tejto súvislosti konštatoval včasnosť podania žaloby v rámci plynutia premĺčacej doby. Ohľadne žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia za druhé obdobie od 01. júla 2009 do 31. decembra 2009 mal súd prvej inštancie za to, že od 01. júla 2009 vzniklo žalovanému 1/ ako vlastníkovi stavieb právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemkov pod stavbami, pričom týmito pozemkami pod stavbami sú aj príľahlé plochy, ktoré svojím umiestnením a využitím tvoria neoddeliteľný celok so stavbou. Na základe vykonaného dokazovania bol súd prvej inštancie toho názoru, že za príľahlé plochy je potrebné považovať aj pozemky, na ktorých síce nie sú postavené stavby žalovaného 1/, avšak všetky pozemky žalobkyne, ktoré sú užívané žalovanými 2/ a 3/ ako správcami majetku žalovaného 1/ tvoria jeden ucelený, kompaktný a plotom ohradený školský areál, ktorý v celku slúži na plnenie úloh v oblasti výchovy a vzdelávania, a teda aj svojím umiestnením a aj svojím využitím tieto pozemky tvoria nedeliteľný celok so stavbami žalovaného 1/, t. j. školskými budovami. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalovaný 1/ ako vlastník stavieb od 01. júla 2009 má právny titul na užívanie pozemkov žalobkyne a preto nie je naplnená žiadna zo skutkových podstatí bezdôvodného obohatenia zo strany žalovaného 1/. V tejto súvislosti prvoinštančný súd zároveň konštatoval, že za zriadenie zákonného vecného bremena patrí žalobkyne jednorazová náhrada, ktorú však žalobkyňa v konaní nepožadovala a jej výška preto nebola predmetom dokazovania. Z uvedeného dôvodu žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 01. júla 2009 do 31. decembra 2009 zamietol ako nedôvodnú aj voči žalovaným 2/ a 3/, pretože títo ako správcovia užívali pozemky žalobkyne z titulu zákonného vecného bremena oprávneného žalovaného 1/. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1, ods. 2 v spojení s § 262 ods. 1, ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 05. októbra 2022 sp. zn. 13Co/29/2022 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II. až V. potvrdil a žalovaným 1/ až 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %. Konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal správny právny záver a osvojil si náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie na ktoré v plnom rozsahu odkázal. Uviedol, že termín príľahlý pozemok je upravený v ustanovení § 2 ods. 6 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „BytZ“) s tým, že v zmysle definície podľa daného zákona sa na účely tohto predpisu za príľahlý pozemok rozumie oplotená záhrada a stavby, najmä oplotenia, prístrešky a oplotené nádvorá, ktoré sa nachádzajú na pozemku patriacom k

domu. Ďalej uviedol, že pokiaľ zákon č. 66/2009 Z. z. nedefinuje priamo pojem príľahlý pozemok, súd analogicky vykladá tento pojem v zmysle BytZ, kedy výslovne uvádza, že sa jedná o oplotené nádvorie, ktoré možno považovať za príľahlý pozemok, pričom v prejednávanej spore táto podmienka je nepochybne splnená, nakoľko parcely, ktoré sú sporné sa nachádzajú v rámci oploteného areálu, ktorý je užívaný žalovanými 2/ a 3/, pričom spredu je výrazný nápis, že sa jedná o majetok žalovaného 1/. Zároveň v zmysle komentárov k BytZ vyplýva, že spravidla sa jedná o pozemok, ktorý susedí s konkrétnou stavbou, no nemožno ani vylúčiť, že sa jedná o vzdialenejší pozemok. Takýto pozemok môže slúžiť na prístup k danej stavbe. Odvolací súd bol názoru, že túto definíciu možno subsumovať na všetky tri sporné pozemky v danej veci, nakoľko sú v bezprostrednom susedstve pozemkov zastavaných školskými budovami a zároveň pozemok parc. č. XXXX/X slúži ako prístup z verejnej komunikácie do celého areálu školy. To, či sa jedná o príľahlý pozemok však v každom prípade je na individuálnom posúdení v zmysle špecifických kritérií každého prípadu a práve najdôležitejším kritériom je to, či tento pozemok tvorí s ostatnými pozemkami funkčný celok. Táto podmienka podľa názoru odvolacieho súdu bola preukázaná, nakoľko je zřejmé, že po pozemku parc. č. XXXX/X sa z jednotlivých školských budov prechádza na školské ihrisko a rovnako súčasťou tohto areálu sú aj dva zvyšné pozemky parc. č. XXXX/X a XXXX/X. Odvolací súd k otázke posúdenia predmetných parciel z pohľadu, či ich možno považovať za príľahlú plochu k pozemkom bral do úvahy hlavne funkčnosť areálu s prihliadnutím na umiestnenie týchto pozemkov v prírode, keď z vykonaného dokazovania vyplývalo, že predmetné parcely sú súčasťou školského areálu, ktorý je oplotený s upozornením pri vstupe do areálu na to, že jedná sa o majetok žalovaného 1/. Najväčšou z týchto parciel je parcela registra „C“ č. XXXX/X o výmere 16 006 m² s druhom pozemku zastavaná plocha a nádvorie. Ako vyplýva príloh znaleckého posudku je zřejmé umiestnenie sporných pozemkov ako aj celková situácia v danej lokalite, pričom táto situácia je zřejmá aj z predloženej fotodokumentácie. Predmetná parcela má nepravidelný tvar, nakoľko z tejto nehnuteľnosti boli po jej čiastočnej zástavbe vytvorené nové parcely, na ktorých stoja školské budovy. Zároveň je z tohto snímku zřejmé, že v dolnej časti parcely je umiestnené školské ihrisko, pričom asi 1/4 tohto ihriska sa nachádza na parc. č. XXXX, ktorá je vo vlastníctve žalovaného 1/. Je teda zřejmé, že ihrisko presahuje rámec parcely č. XXXX/X a súvisle pokračuje až na parcelu, ktorú vlastní žalovaný 1/ a zvyšná časť tejto parcely č. XXXX/X sa nachádza medzi budovami, ktoré sú postavené na parcelách č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX/X. Pokiaľ sa týka možnosti prístupu na túto parc. č. XXXX/X, táto susedí s parcelami č. XXXX/X v prevažnej časti, ktorá je vo vlastníctve žalovaného 1/, ďalej susedí s parc. č. XXXX/X a parc. č. XXXX/X, ktorej vlastníctvo strany v konaní nepreukázali. Ďalej je to parc. č. XXXX/X vo vlastníctve žalobcu, ktorá je však zastavaná školskou budovou. Parcely, ktoré sa nachádzajú medzi verejnou komunikáciou a uvedenou parcelou, teda parc. č. XXXX/X ako aj parc. č. XXXX/X a parc. č. XXXX/X sú parcely, ktorých vlastníctvo strany sporu tiež nepreukázali ani nedeklarovali. Susediacou parcelou k tejto parcele je aj parc. č. XXXX/X, ktorá je vo vlastníctve žalobcu, ktorá však tiež nemá priamy prístup na verejnú komunikáciu, nakoľko od prístupu k verejnej komunikácii je tu parc. č. XXXX/X, parc. č. XXXX/X, XXXX a ďalšie, ktorých vlastníctvo strany sporu nepreukázali. Mal za zřejmé, že parc. č. XXXX/X je parcela, cez ktorú má areál školy priamy prístup na verejnú komunikáciu, z okolitých strán je obkolesená parcelami, ktoré nie sú vo vlastníctve strán sporu a prevažná časť tejto parcely je pod športovým ihriskom a zvyšok nepochybne tvorí časť, ktorá je medzi školskými budovami tvoriacimi uzavreté nádvorie. Pokiaľ sa týka parcely parc. č. XXXX/X o výmere 1 026 m² s druhom pozemku záhrada, ani táto parcela nemá priamy prístup k verejnej komunikácii, jedná sa o parcelu nepravidelného tvaru, na ktorú čiastočne zasahuje školské ihrisko a následne sa jedná o priestor porastený zeleňou, ktorý však tvorí okolie, resp. časť za športovým ihriskom. Parcela registra „C“ č. XXXX/X je parcela o výmere 326 m² s druhom pôdy ostatná plocha, ktorá má dĺžku cca 60 m podľa mierky na mape a šírku cca 5 m, ktorá susedí s parc. č. XXXX/X vo vlastníctve žalobcu, ktorá je zastavanou plochou a nádvorím a parc. č. XXXX/X, ktorej vlastníctvo strany sporu nepreukázali. Aj táto parcela je bez priameho prístupu verejnej komunikácie. Dospel k záveru, že v súvislosti s definovaním charakteru príľahlého pozemku by bolo v rozpore s pravidlami formálnej logiky uviesť, že parc. č. XXXX/X, ktorá v podstate zabezpečuje prístup na celý školský areál v súvislosti s pripojením na verejnú komunikáciu nie je príľahlým pozemkom, nakoľko bez využitia tejto parcely by nebol možný prístup z verejnej komunikácie do školského areálu. Mal za nepochybné, že parc. č. XXXX/X slúži ako prístup k celému areálu, na ktorom sa nachádzajú školské zariadenia, keď časť tejto parcely je pod športovým ihriskom a

zvyšok je nepochybne vnútro-školský areál (školský dvor), cez ktorý sa prechádza na športové ihrisko. Z výpisu z LV č. XXXXX k. ú. J. z 09. augusta 2010 je zjavné, že v časti „C“ tarchy bolo zapísané vecné bremeno vo forme držby a užívania pozemkov okrem iného parc. č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX v prospech žalovaného 1/. Podľa názoru odvolacieho súdu je nutné na zistený skutkový stav aplikovať zákon č. 66/2009 Z. z. účinný od 01. júla 2009, ktorý sa vzťahuje na pozemky, ktoré sú definované ako pozemky pod stavbou, vrátane príľahlej plochy tvoriacej umiestnením a využitím so stavbou neoddeliteľný celok a z uvedeného dôvodu odvolací súd považuje aj pozemky na ktorých je športovisko, resp. ktoré sú porastené krikmi a trávnatými porastmi za príľahlú plochu k pozemkom zastavanými budovami patriacimi žalovanému 1/ rade, ktoré sú v správe žalovaných 2/ a 3/. Odvolací súd nesúhlasil s názorom žalobcu, že by predmetné športoviská mali byť posúdené ako samostatný športový areál, či verejná zeleň, ktorá neprešla do vlastníctva obce v zmysle § 2 ods. 1 citovaného zákona z dôvodu, že pokiaľ tieto športoviská slúžia na poskytovanie športovej výučby pre predmetné školy, musí byť tento priestor vzhľadom na jeho charakteristiku, ohraničenosť a užívanie považovaný za príľahlú plochu v zmysle § 1 ods. 1 cit. zákona a preto správne posúdil súd prvej inštancie nárok žalobcu za obdobie po účinnosti tohto zákona ako nedôvodný, nakoľko v takomto prípade nevzniká žalobcovi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, keď tento jeho nárok by mohol byť posúdený len v zmysle citovaného zákona, čo však v danom prípade nie je možné nakoľko žalobca, ako „dominus litis“ jednoznačne skutkovo aj právne vymedzil svoj nárok v zmysle § 451 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka, preto za toto obdobie, ktoré nasleduje po účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., nárok žalobcu správne právne posúdil súd prvej inštancie. Uzavrel, že žalovaný 1/ za účelom naplnenia svojich úloh zriadil žalovaných 2/ a 3/, ako svoje rozpočtové organizácie na poskytovanie vzdelania a prípravy na štúdium na vysokej škole a na naplnenie týchto úloh im zveril do správy svoj majetok, teda školské budovy stojace na pozemkoch žalobcu. Žalovaný 1/ hospodári so svojim majetkom samostatne alebo prostredníctvom správcu, ktorý je oprávnený a povinný zverený majetok držať, užívať na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, brať z neho úžitky a nakladať s ním v súlade s týmto zákonom a so zásadami hospodárenia, pričom majetok, ktorý správca nadobúda je vlastníctvom žalovaného 1/. Pri nadobúdaní a správe zvereného majetku vykonáva správca úkony v mene žalovaného 1/ a v jeho mene koná aj pred súdmi a inými orgánmi. Z uvedeného súd prvej inštancie správne uzavrel, že povinným subjektom na vydanie bezdôvodného obohatenia je iba žalovaný 1/, ktorý sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil a to z dôvodu, že ak by žalovaný 1/ zabezpečil svojim správcom právny titul na užívanie pozemkov pod budovami v podobe kúpnych, či nájomných zmlúv, ktoré im zveril do správy, došlo by k zmenšeniu jeho majetku. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnila poukazom na § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP bol názor, že odvolací súd bol povinný nariadiť pojednávanie a rozhodnúť mohol až na základe výsledkov z pojednávania. V časti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka namietala, že odvolací súd nesprávne vyriešil právnu otázku, ktorá ešte nebola vyriešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu a od ktorej záviselo jeho rozhodnutie, a to „či sa pozemok, na ktorom je okrasná záhrada, uličná a sídlisková zeleň, park, iná funkčná zeleň a lesný pozemok na rekreačné a poľovnícke účely považujú v zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. za tzv. príľahlé plochy, ktoré svojím umiestnením a využitím tvoria neoddeliteľný celok so stavbou a z uvedeného dôvodu k týmto pozemkom vzniklo dňom 01. júla 2009 zákonné vecné bremeno“. Podľa názoru dovolateľky sa citované pozemky nepovažujú v zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. za tzv. príľahlé plochy, ktoré svojím umiestnením a využitím tvoria neoddeliteľný celok so stavbou a teda ani nevzniklo dňom 01. júla 2009 zákonné vecné bremeno v prospech žalovaného 1/. Uviedol, že v konaní preukázal, že na pozemkoch, ktoré nie sú ani len sčasti zastavané stavbami vo vlastníctve žalovaného 1/ sa v zásadnom rozsahu nachádzajú športoviská a to atletický ovál, tribúna, volejbalové ihrisko a vo zvyšku ide o verejnú zeleň. Poukázal na skutočnosť, že pozemok parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvorie je od počiatku súdneho konania označovaný ako športový areál a pri takomto dokázanom účele využitia pozemku nebolo možné na tento pozemok aplikovať ako na príľahlý pozemok zákonný režim zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Bol názor, že primerané použitie zákona č. 66/2009 Z. z. a z neho vyplývajúceho vzniku vecného bremena

ku športovým areálom vylučuje definícia subjektu oprávneného z vecného bremena podľa § 1 ods. 2 citovaného zákona, ktorá pripúšťa primerané použitie tohto zákona len v prípade, ak tento športový areál prešiel do vlastníctva obce. Rovnako bol názoru, že ani na pozemkoch, na ktorých sa nachádza verejná zeleň nevzniklo zákonné vecné bremeno v prospech žalovaného 1/ ako oprávneného z vecného bremena. Poznamenal, že o zákonné vecné bremeno podľa § 1 ods. 2 citovaného zákona by išlo v prípade, že by pozemky označované ako športový areál a verejná zeleň prešli do vlastníctva obce a nie VÚC podľa osobitného predpisu. Namietal, že súd prvej inštancie zamietol žalobu voči žalovaným 2/ a 3/ z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie a následne tvrdil, že žalovaní 2/ a 3/ sú ako rozpočtové organizácie samostatné subjekty práva, s právnou subjektivitou a spôsobilosťou na právne úkony a ako samostatné subjekty práva vždy samostatne vstupovali do právnych vzťahov s tretími subjektmi.

3.1. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017 a nastolil otázku, „či v žalobe musí byť uvedené o aké právne ustanovenie žalobca opiera svoj nárok resp. či je rozhodujúce o aké ustanovenie žalobca opiera svoj nárok aj keď ho uvedie nesprávne alebo je podstatným skutkové odôvodnenie nároku a je vecou súdu, aby nárok kvalifikoval právne správne“. Argumentoval, že presne uviedol, čo požaduje, ibaže si za obdobie od 01. júla 2009 do 31. decembra 2009 uplatňoval bezdôvodné obohatenie dôvodiac, že na sporných parcelách neplatí právny režim zákona č. 66/2009 Z. z. a správne mali sudy nižších inštancií rozhodnúť tak, že za toto obdobie mali priznať žalobcovi peňažnú sumu s príslušenstvom na základe vlastného posúdenia právnej kvalifikácie. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, resp. zmenil a žalobe vyhovel.

4. Žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu bol názoru, že k pozemkom parc. č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX/X vzniklo zákonné vecné bremeno, nakoľko dotknuté parcely, ktoré svojim umiestnením a využitím tvoria neoddeliteľný celok so stavbami (školskými budovami) majú charakter príľahlej plochy. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

5. Žalovaní 2/ a 3/ vo vyjadrení k dovolaniu mali za to, že zákon č. 66/2009 Z. z. sa vzťahuje aj na príľahlé plochy a tieto tvoria areál škôl. Z vykonaného dokazovania mali za zrejmé, že všetky pozemky žalobcu užívané žalovanými tvoria jeden ucelený školský areál. Navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol, resp. zamietol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je sčasti prípustné vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, avšak nie je dôvodné.

7. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

9. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu,

právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

10. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

11. Žalobca v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd nenariadil pojednávanie v zmysle § 385 ods. 1 CSP.

12. K tomu dovolací súd v prvom rade uvádza, že ani Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ani judikatúra EŠLP netrvá na tom, aby sa civilné konania na každej inštancii/stupni prejednávali verejne, t. j. na ústnych pojednávaniach. Ak súd prvej inštancie rozhodoval na pojednávaní, odvolací súd v zásade pojednávanie nariadiť nemusí.

13. Realizácia procesného oprávnenia strany sporu (účastníka konania) byť prítomnou na pojednávaní neprichádza do úvahy vtedy, keď súd v súlade so zákonom koná a rozhoduje bez nariadenia pojednávania. Vo všeobecnosti platí, že okrem taxatívne vymedzených prípadov odvolací súd môže rozhodnúť bez nariadenia pojednávania s tým, že ide o možnosť, nie povinnosť rozhodovať bez pojednávania a zásadne je len na rozhodnutí príslušného senátu odvolacieho súdu, či túto možnosť využije. Odvolací súd však vždy môže nariadiť pojednávanie, ak to považuje za potrebné, čo je na úvahe odvolacieho senátu.

14. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

15. Nakoľko odvolací súd v posudzovanom prípade nezistil potrebu zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nezistil ani existenciu dôležitého verejného záujmu, a teda nešlo ani o jeden prípad zákonom vymenovaný, kedy by odvolací súd bol povinný obligatórne nariadiť pojednávanie, postupoval správne, keď pojednávanie nenariadil. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je dovolací súd toho názoru, že postup odvolacieho súdu bol zákonný. Odvolací súd, zohľadňujúc princíp procesnej ekonomie, v konaní postupoval v súlade s procesnými právnymi predpismi a žalobcovi neznemožnil uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov. Sporové strany boli pritom riadne upovedomené o čase a mieste verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu spôsobom, ktorý zodpovedá zákonu (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP).

16. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namietal, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

17. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej

otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

18. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

19. Žalobca v dovolaní definoval otázku „či sa pozemok, na ktorom je okrasná záhrada, uličná a sídlisková zeleň, park, iná funkčná zeleň a lesný pozemok na rekreačné a poľovnícke účely považujú v zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. za tzv. príľahlé plochy, ktoré svojím umiestnením a využitím tvoria neoddeliteľný celok so stavbou a z uvedeného dôvodu k týmto pozemkom vzniklo dňom 1. júla 2009 zákonné vecné bremeno“.

20. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil.

21. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b) CSP (a v situácii, na ktorú sa vzťahuje toto ustanovenie, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je v danom prípade procesne prípustné. Následne preto skúmal, či podané dovolanie je dôvodné (či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v predmetnej právnej otázke).

22. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

23. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. tento zákon upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov, vrátane príľahlej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou (ďalej len "pozemok pod stavbou").

24. Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. tento zákon sa primerane vzťahuje aj na usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, na ktorých je umiestnený cintorín, okrem pozemkov vo vlastníctve cirkví, športový areál alebo verejná zeleň, ak tento cintorín, športový areál alebo verejná zeleň prešli do vlastníctva obce podľa osobitného predpisu.

25. Závery súdov oboch stupňov v tejto otázke vychádzali z názoru, že parcely č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX/X sa považujú v zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. za príľahlé plochy, ktoré svojím umiestnením a využitím tvoria neoddeliteľný celok so stavbou. Odvolací súd zdôrazňujúc správnosť záverov súdu prvého stupňa uviedol (body 20. až 24. odôvodnenia rozsudku), že „pokiaľ Zákon č. 66/2009 Z. z. nedefinuje priamo pojem príľahlý pozemok, súd analogicky vykladá tento pojem v zmysle Zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, kedy tento zákon výslovne uvádza, že sa jedná o oplotené nádvorie, ktoré možno považovať za príľahlý pozemok. V danom prípade, teda v prejednáwanej veci, táto podmienka je nepochybne splnená, nakoľko parcely, ktoré sú sporné sa nachádzajú v rámci oploteného areálu, ktorý je užívaný žalovanými 2/ a 3/, pričom spredu je výrazný nápis, že sa jedná o majetok žalobcu 1/. Zároveň v zmysle komentárom k tomuto zákonu vyplýva, že spravidla sa jedná o pozemok, ktorý susedí s konkrétnou stavbou, no nemožno ani vylúčiť, že sa jedná o vzdialenejší pozemok. Takýto pozemok môže slúžiť na prístup k danej stavbe. Túto definíciu možno subsumovať na všetky tri sporné pozemky v danej veci, nakoľko sú v bezprostrednom susedstve pozemkov

zastavaných školskými budovami a zároveň pozemok parcelné číslo XXXX/X slúži ako prístup z verejnej komunikácie do celého areálu školy. To, či sa jedná o príslušný pozemok však v každom prípade je na individuálnom posúdení v zmysle špecifických kritérií každého prípadu a práve najdôležitejším kritériom je to, či tento pozemok tvorí s ostatnými pozemkami funkčný celok. Táto podmienka podľa názoru odvolacieho súdu bola preukázaná, nakoľko je zrejmé, že po pozemku XXXX/X sa z jednotlivých školských budov prechádza na školské ihrisko a rovnako súčasťou tohto areálu sú aj dva zvyšné pozemky parcelné číslo XXXX/X a XXXX/X. Odvolací súd vo vzťahu k otázke posúdenia predmetných parciel z pohľadu, či ich možno považovať za príslušnú plochu k pozemkom bral do úvahy hlavne funkčnosť areálu s prihliadnutím na umiestnenie týchto pozemkov v prírode. Z vykonaného dokazovania nepochybne vyplýva, že predmetné parcely sú súčasťou školského areálu, ktorý je oplotený s upozornením pri vstupe do areálu na to, že jedná sa o majetok žalovaného 1/. Najväčšou z týchto parciel je parcela registra „C“ č. XXXX/X o výmere 16.006m² s druhom pozemku zastavaná plocha a nádvorie. Predmetná parcela má nepravidelný tvar, nakoľko z tejto nehnuteľnosti boli po jej čiastočnej zástavbe vytvorené nové parcely, na ktorých stoja školské budovy (napr. parcela č. XXXX/X o výmere 834m² s rovnakým druhom pozemku či parcela č. XXXX/X o výmere 675m² s rovnakým druhom pozemku a to zastavaná plocha a nádvorie). Zároveň je zrejmé, že v dolnej časti parcely je umiestnené školské ihrisko, pričom asi 1/4 tohto ihriska sa nachádza na parcele č. XXXX, ktorá je vo vlastníctve žalovaného 1/. Je teda zrejmé, že ihrisko presahuje rámec parcely č. XXXX/X a súvisle pokračuje až na parcelu, ktorú vlastní žalovaný 1/. Zvyšná časť tejto parcely č. XXXX/X sa nachádza medzi budovami, ktoré sú postavené na parcelách č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX/X. Pokiaľ sa týka možnosti prístupu na túto parcelu č. XXXX/X, táto susedí s parcelami č. XXXX/X v prevažnej časti, ktorá je vo vlastníctve žalovaného 1/, ďalej susedí s parcelou č. XXXX/X a parcelu č. XXXX/X, ktorej vlastníctvo strany v konaní nepreukázali. Ďalej je to parcela č. XXXX/X vo vlastníctve žalobcu, ktorá je však zastavaná školskou budovou. Parcely, ktoré sa nachádzajú medzi verejnou komunikáciou a uvedenou parcelou, teda parcela č. XXXX/X ako aj parcela č. XXXX/X a parcela č. XXXX/X sú parcely, ktorých vlastníctvo strany sporu tiež nepreukázali ani nedeklarovali. Susediacou parcelou k tejto parcele je aj parcela č. XXXX/X, ktorá je vo vlastníctve žalobcu, ktorá však tiež nemá priamy prístup na verejnú komunikáciu, nakoľko od prístupu k verejnej komunikácii je tu parcela č. XXXX/X, parcela č. XXXX/X, XXXX a ďalšie, ktorých vlastníctvo strany sporu nepreukázali. Z uvedeného je zrejmé, že parc. č. XXXX/X je parcela, cez ktorú má areál školy priamy prístup na verejnú komunikáciu. Z okolitých strán je obkolesená parcelami, ktoré nie sú vo vlastníctve strán sporu. Prevažná časť tejto parcely je podľa snímku z katastrálnej mapy pod športovým ihriskom a zvyšok nepochybne tvorí časť, ktorá je medzi školskými budovami tvoriacimi uzavreté nádvorie. Pokiaľ sa týka parcely parc. č. XXXX/X o výmere 1026m² s druhom pozemku záhrada, ani táto parcela nemá priamy prístup k verejnej komunikácii, jedná sa o parcelu nepravidelného tvaru, na ktorú čiastočne zasahuje školské ihrisko a následne sa jedná o priestor porastený zeleňou, ktorý však tvorí okolie, respektíve časť za športovým ihriskom. Parcela registra „C“ č. XXXX/X je parcela o výmere 326m² s druhom pôdy ostatná plocha, ktorá podľa snímky z katastrálnej mapy má dĺžku cca 60m podľa mierky na mape a šírku cca 5m, ktorá susedí s parcelou č. XXXX/X vo vlastníctve žalobcu, ktorá je zastavanou plochou a nádvorím a parcelou č. XXXX/X, ktorej vlastníctvo strany sporu nepreukázali. Aj táto parcela je bez priameho prístupu verejnej komunikácie, či už z ulice I. alebo T. obkolesená z každej strany viacerými parcelami. V súvislosti s definovaním charakteru príslušného pozemku by bolo v rozpore s pravidlami formálnej logiky uviesť, že parcela č. XXXX/X, ktorá v podstate zabezpečuje prístup na celý školský areál v súvislosti s pripojením na verejnú komunikáciu nie je príslušným pozemkom, nakoľko bez využitia tejto parcely by nebol možný prístup z verejnej komunikácie do školského areálu. Je pravdou, že jedná sa o parcelu v značnej výmere, no veľmi nepravidelného tvaru, ktorá je z veľkej časti zastavaná školským ihriskom. Účelom zákona č. 66/2009 Z. z. usporiadať vlastnícke vzťahy v súvislosti s historickým vývojom na Slovensku, kedy po zmene zriadenia do pôsobnosti územnej samosprávy prešli vo viacerých etapách aj právomoci v oblasti základného či stredného školstva a v rámci decentralizácie majetku prešiel tento školský majetok na vyššie územné celky nepochybne bolo cieľom citovaného zákona aj vyriešiť situáciu, kedy bol majetok štátu neskôr prevedený na vyššie územné celky postavený bez majetkovoprávneho usporiadania vlastníctva stavby s pozemkom pod ňou. Práve zákon Národnej rady Slovenskej republiky mal za cieľ, ako to vyplýva aj z dôvodovej správy, vyriešiť problematiku usporiadania vlastníctva k pozemkom nachádzajúcim sa pod stavbami, ale aj príslušnými časťami za

situácie, keď bola stavba postavená na cudzom pozemku. K takejto situácii došlo aj v danom prípade, pričom je nepochybné, že parcela parc. č. XXXX/X slúži ako prístup k celému areálu, na ktorom sa nachádzajú školské zariadenia. Časť tejto parcely je pod športovým ihriskom a zvyšok je nepochybne vnútro-školský areál (školský dvor), cez ktorý sa prechádza na športové ihrisko. V tejto súvislosti vzhľadom na umiestnenie tohto pozemku, historický vývoj jeho vzniku a jeho účel podľa názoru odvolacieho súdu možno dospieť jednoznačne k záveru, že sa jedná svojím charakterom o príľahlý pozemok k pozemkom, ktoré sú zastavané školskými stavbami“.

26. Odvolacím súdom zvolenú interpretáciu predovšetkým ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. považuje najvyšší súd za správnu a právne konformnú.

27. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu. (III. ÚS 21/2015).

28. Zákon č. 66/2009 Z. z. je špeciálny právny predpis a jeho prijatie bolo vyvolané potrebou vo verejnom záujme zabezpečiť obciam, mestám a vyšším územným celkom právny rámec umožňujúci im nadobudnúť vlastníctvo k pozemkom pod stavbami, ktoré na ne štát delimitoval bez akéhokoľvek právneho vzťahu k týmto pozemkom. Zámerom zákonodarcu bolo súčasne zabezpečiť obciam právny vzťah k takýmto pozemkom priamo zo zákona - zriadením vecného bremena a to do času definitívneho usporiadania vlastníckych vzťahov. V ustanovení § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. je vymedzené, na ktoré pozemky sa zákon č. 66/2009 Z. z. vzťahuje. Pre jeho aplikáciu sú rozhodujúce dve podmienky: stavba vo vlastníctve obce nachádzajúca sa na pozemku a spôsob nadobudnutia stavby delimitáciou zo štátu na obec. Čo je stavba, definuje § 43 stavebného zákona. Členenie stavieb je uvedené v § 43a a nasl. stavebného zákona. História procesu prechodu vlastníctva majetku štátu na obce, vrátane príslušnej právnej úpravy, je uvedená v dôvodovej správe k zákonu č. 66/2009 Z. z. Zákon č. 66/2009 Z. z. sa teda vždy bude vzťahovať na pozemok pod stavbou - zastavaný stavbou nadobudnutou obcou delimitáciou, bez ohľadu na to, o aký druh stavby ide, teda pozemné stavby i inžinierske stavby. Nevzťahuje sa však na usporiadanie vlastníctva k pozemkom pod stavbami, ktoré obec nadobudla akýmkoľvek iným spôsobom (kúpou, darovaním a pod.), ani na pozemky, ktoré obec v budúcnosti plánuje využiť na svoje stavebné alebo iné aktivity. Zákon č. 66/2009 Z. z. sa vzťahuje i na pozemok, ktorý síce nie je zastavaný stavbou, ale tvorí k nej príľahlú plochu. Príľahlá plocha je súčasne definovaná v druhej vete citovaného ustanovenia - ide o pozemok, ktorý svojím umiestnením a využitím tvorí so stavbou neoddeliteľný celok. Pre pozemok pod stavbou i príľahlú plochu je v tomto ustanovení zavedená spoločná legislatívna skratka „pozemok pod stavbou“. Príľahlá plocha je spravidla vo vlastníctve toho istého vlastníka ako pozemok pod stavbou, ale nemusí to tak byť v každom prípade a plynutím času sa táto možnosť zväčšuje (napr. na základe dohody dedičov). Reálne sú príľahlými plochami najmä plochy, z ktorých sa zabezpečuje prístup k stavbe, údržba stavby, dvory, a tiež pozemky, ktoré sa využívajú

spoločne so stavbou vzhľadom na účel užívania stavby. Pre príslušnú plochu je charakteristické, že bez nej by sa stavba nedala riadne, bezproblémovo a plnohodnotne užívať a teda len spoločne tvoria funkčný celok. Nie je podstatné, ak v minulosti pozemok priamo pod stavbou a príslušná plocha tvorili len jednu parcelu a neskôr boli rozčlenené - jednu samostatnú parcelu tvorí pozemok priamo zastavaný stavbou (kopírujúci pôdorys stavby) a druhú parcelu tvorí pozemok, ktorý je vo vzťahu k stavbe príslušnou plochou (plní účel napr. prístupu k stavbe, tvorí dvor a pod.).

29. Je nespornou skutočnosťou, že súdna prax sa v otázke zákonného vecného bremena stále (iba) dotvára, a to aj za pomoci eurokonformného výkladu ustanovenia § 1 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. Pri riešení otázky rozsahu obmedzenia vlastníckeho práva je dôležité určiť, na ktoré pozemky sa vzťahuje vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. a zároveň určiť výšku náhrady za zriadenie zákonného vecného bremena. Zákonodarcu v ustanovení § 1 ods. 1 jednoznačne ustanovil, že zákon upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov, vrátane príslušnej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou.

30. V danom prípade však podľa dovolacieho súdu nie sú rozumné pochybnosti o dostatočne jasnom vymedzení predmetného zákonného ustanovenia z hľadiska jazyka, úmyslu zákonodarcu a eurokonformného výkladu.

31. „Prvosledovou metódou výkladu a uplatnenia všeobecne záväzného právneho predpisu v materiálnom právnom štáte je metóda doslovného výkladu. Až tam a vtedy, kde a keď doslovným výkladom nemožno jednoznačne identifikovať subjekt, obsah alebo objekt právnej normy, sa v materiálnom právnom štáte možno odkloniť od doslovného výkladu a nejasnosť právnej úpravy odstraňovať prostredníctvom inej metódy výkladu.“ (Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 131 a 133.).

32. Z gramatického hľadiska je nevyhnutné rešpektovať jazykový výklad pojmu "neoddeliteľný celok". Podľa slovníka slovenského jazyka možno vyhodnotením významu slov neoddeliteľný - „ktorý sa nedá, nemá oddeliť od daného celku“ nepochybne dospieť k záveru, že tomuto slovnému spojeniu v kontexte s pojmom príslušná plocha, treba rozumieť tak, že príslušnými plochami sú plochy, z ktorých sa zabezpečuje prístup ku stavbe, údržba stavby, dvory, a tiež pozemky, ktoré sa využívajú spoločne so stavbou vzhľadom na účel užívania stavby. Príslušnou plochou podľa zákona o majetku vyšších územných celkov je len taký pozemok, ktorý svojou polohou a využitím je priamo určený na výkon vlastníckych práv ku konkrétnej stavbe, teda stavba aj pozemok musia spolu tvoriť jeden funkčný celok. Ako príslušnú plochu nemožno chápať akýkoľvek pozemok susediaci so stavbou. Kritériom príslušnej plochy by mala byť skutočnosť, že bez nej nie je možné bezproblémové a nerušené užívanie konkrétnej stavby. V prejednávanej spore celý areál školy. Dovolený súd zdôrazňuje, že podľa komentára k § 1 ods. 1 citovaného zákona je k problematike pojmu príslušná plocha ako príklad uvedený napr. celý areál školy.

33. Preto dovolateľom presadzovaná interpretácia ustanovenia § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z., v zmysle ktorej sa za príslušné plochy nepovažujú pozemky - dvor (na ktorom sa nachádza športový areál), zeleň a záhrada je celkom zjavne odporujúca zneniu zákona a výkladu zákonodarcu. Pokiaľ sa dovolateľ snažil na prejednávany spor aplikovať ustanovenie § 1 ods. 2 zákona argumentujúc tým, že na parc. č. XXXX/X sa nachádza športový areál, táto argumentácia nie je správna. Parcela č. XXXX/X je podľa listu vlastníctva evidovaná ako zastavané plochy a nádvoria a samotná skutočnosť, že sa na nej nachádza volejbalové ihrisko neznamena, že sa jedná o samostatný športový areál, na ktorý by sa vzťahovalo ustanovenie § 1 ods. 2 zákona, nakoľko i volejbalové ihrisko je súčasťou celého areálu školy. Rovnaká situácia platí i na parcely č. XXXX/X druh pozemku - záhrada a parcela č. XXXX/X - druh pozemku ostatné plochy a spôsob užívania okrasná záhrada a zeleň. Je nepochybné, že všetky predmetné parcely sú súčasťou celého školského areálu a spolu tvoria neoddeliteľný celok. Na tejto skutočnosti nič nemení ani názor žalobcu, že športoviská sa využívajú iba niekoľko mesiacov v roku, ani jeho argumentácia, že okrasná záhrada či zeleň nie sú žalovanými 2/ a 3/ užívané. Je celkom zrejmé, že

pokiaľ sa okrasná záhrada nachádza pred školskou budovou, je nutné ju definovať ako príslušnú plochu. Pokiaľ teda odvolací súd dospel k záveru, že aj pozemky na ktorých je športovisko, resp. ktoré sú porastené kríkmi a trávnatými porastmi treba považovať za príslušnú plochu k pozemkom zastavanými budovami patriacimi žalovanému 1/ a spolu tvoria neoddeliteľný celok, spočíva jeho rozhodnutie v správnom právnom posúdení sporu.

34. Dovolací súd záverom uvádza, že obdobnou problematikou sa zaoberal i Európsky súd pre ľudské práva, ktorý vo svojom rozsudku vo veci G. I. proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 4014/12, ktorý sa týkal práve zákona č. 66/2009 Z. z., zdôraznil, že sťažovateľ (vlastník pozemku) uplatňoval špekulatívny občianskoprávny nárok bez legitímnej nádeje na úspech a teda nemal "majetok" chránený čl. 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. K uvedenému európsky súd dospel vzhľadom na veľmi špecifické okolnosti, najmä dobrovoľné nadobudnutie majetku s plným vedomým jeho stavu, bez skutočného úsilia o úpravu vzťahu medzi vlastníctvom a užívaním.

35. Žalobca sa v dovolaní v ďalšom obsahu dovolania zaoberal aj nesprávnym právnym posúdením v otázke nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaných 2/ a 3/. V tejto časti dovolania žalobca, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom), spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 432 až § 435 CSP, dovolacie dôvody nevymedzil tak, ako to predpokladajú tieto ustanovenia.

36. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. a) až c) § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania; jediný prípad, v ktorom súd výnimočne vedie dovolateľa k tomu, aby svoje dovolanie niečím doplnil alebo nedostatok niečoho v dovolacom konaní odstránil, vyplýva totiž z ustanovenia § 436 ods. 1 CSP (aj v tejto súvislosti viď 1VCdo/2/2017). Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, ale významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP.

37. Vzhľadom na skutočnosť, že dovolateľ v tejto časti dovolania nevymedzil uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

38. Dovolací súd však aj napriek vyššie uvedenému zastáva názor, že pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že „Žalovaný 1/ hospodári so svojim majetkom samostatne alebo prostredníctvom správcu, ktorý je oprávnený a povinný zverený majetok držať, užívať na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, brať z neho úžitky a nakladať s ním v súlade s týmto zákonom a so zásadami hospodárenia, pričom majetok, ktorý správca nadobúda je vlastníctvom žalovaného 1/. Pri nadobúdaní a správe zvereného majetku vykonáva správca úkony v mene žalovaného 1/ a v jeho mene koná aj pred súdmi a inými orgánmi. Z uvedeného súd prvej inštancie správne uzavrel, že povinným subjektom na vydanie bezdôvodného obohatenia je iba žalovaný 1/, ktorý sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil a to z dôvodu, že ak by žalovaný 1/ zabezpečil svojim správcom právny titul na užívanie pozemkov pod budovami v podobe kúpnych, či nájomných zmlúv, ktoré im zveril do správy, došlo by k zmenšeniu jeho majetku“, nespočíva jeho rozhodnutie v tejto časti na nesprávnom právnom posúdení sporu.

39. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania i z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Žalobca namietal odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke právnej kvalifikácie. Mal za to, že súdy nižších inštancií nesprávne postupovali, pokiaľ žalobu v prevyšujúcej časti zamietli. Tento názor opieral o skutočnosť, že v žalobe presne uviedol čo požaduje,

ibaže si za obdobie od 01. júla 2009 do 31. decembra 2009 uplatňoval bezdôvodné obohatenie dôvodiac, že na sporných parcelách neplatí právny režim zákona č. 66/2009 Z. z. Správne mali sudy rozhodnúť tak, že za toto obdobie mali priznať žalobcovi peňažnú sumu na základe vlastného posúdenia právnej kvalifikácie.

40. Z obsahu spisu v prejednávacom spore vyplýva, že žalobca sa žalobou doručenou 10. augusta 2010 vedenou pod sp. zn. 4C/149/2010 po čiastočnom späťvzatí žaloby a po zmene žalobného návrhu domáhal, aby súd uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 8.722,84 eura s 9 % úrokom z omeškania ročne od 10. augusta 2010 do zaplatenia; uložil žalovaným 1/ až 3/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 45.860,62 eura s 9 % úrokom z omeškania ročne od 10. augusta 2010 do zaplatenia a spoločne a nerozdielne nahradiť trovy konania titulom bezdôvodného obohatenia. Zároveň žalobca žalobou doručenou 12. septembra 2011 vedenou pod sp. zn. 6C/164/2011 sa domáhal, aby súd uložil žalovaným 1/ až 3/ povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne 36.660 eur s 9 % úrokom z omeškania ročne od 14. decembra 2010 do zaplatenia a rovnako tak spoločne a nerozdielne žalobcovi nahradiť trovy konania titulom bezdôvodného obohatenia. Následne uznesením Okresného súdu Bardejov zo 16. júna 2016 č. k. 4C/149/2010-383, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. júna 2016 boli na spoločné konanie spojené veci tohto súdu a to pod sp. zn. 4C/149/2010 a sp. zn. 6C/164/2011, ktoré sa viedli pod spoločnou sp. zn. 4C/149/2010.

40.1. Súd prvej inštancie rozsudkom zo 16. februára 2018 č. k. 4C/149/2010-551 I. uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 54.583,46 eura s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 54.583,46 eura od 10. augusta 2010 do zaplatenia, v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku; II. v prevyšujúcej časti žalobu voči žalovanému 1/ zamietol, III. žalobu voči žalovaným 2/ a 3/ zamietol, IV. priznal žalobkyni voči žalovanému 1/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 19,64 %, V. žalovaným 2/ a 3/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalobca proti výrokom II. až V. rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie, avšak vlastné posúdenie právnej kvalifikácie súdom prvej inštancie v ňom nenamietal. Odvolací súd, ktorý bol v zmysle § 380 CSP viazaný odvolacími dôvodmi, preto nemal možnosť zaoberať sa touto žalobcom vytýkanou nesprávnosťou, a teda ani dôvod v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujať k tejto skutočnosti svoje stanovisko.

41. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

42. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

43. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade odvolací súd neposudzoval nastolenú otázku pre jej neuvedenie žalobcom v podanom odvolaní, preto sa jej riešenia nemôže úspešne domáhať v

dovolacom konaní.

44. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejme), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

45. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (vigilantibus iura scripta sunt). Ak potom žalobca uvedenú otázku, zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnil v odvolacom konaní - hoci mu bola známa - v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť.

46. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

47. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

48. Dovolací súd uzatvára, že dovolacia námietka žalobcu, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v ňom vymedzenej právnej otázke (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) je nedôvodná, dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je prípustné a vzhľadom na súčasne uplatnený dovolací dôvod spočívajúci v tvrdení existencie vady zmätočnosti, ktorá by bola porušením práva dovolateľa na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP], naplnenie ktorého dovolací súd nezistil, dovolací súd dovolanie ako celok podľa § 448 CSP zamietol.

49. Žalovaní 2/ a 3/ boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto im dovolací súd proti žalobcovi priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP). Žalovanému 1/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, nakoľko mu v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

50. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.